

Ovo euharistijsko slavlje slavimo kao rekvijem za vašu pokojnu sestru i provincijalnu poglavaricu majku Mariju Amadeju Pavlović, koju je Gospodin pozvao k sebi na današnji dan prije 49 godina, a koju je Božja Providnost dovela na čelo Hrvatske provincije u doista sudbonosnim i uistinu teškim godinama (1943.-1955.) vladavine dvaju totalitarnih režima i bezbožnih ideologija: najprije nacizma i fašizma tzv. Nezavisne Države Hrvatske, te tijekom razdoblja prvih deset, i to najgorih godina komunističkoga režima poratne Jugoslavije. U vidu 50. obljetnice njezine smrti, vi danas, 26. studenoga, na 49. godišnjicu njezine smrti započinjete Jubilejsku 50. godinu i tu godinu želite posvetiti upravo liku i djelu majke Marije Amadeje.

Pozdravljam sve vas, drage sestre, provincijalnu poglavaricu s. Valeriju Široki i ostale članice provincijalnoga vodstva te prisutnu braću svećenike, a posebno mo Ivu Andrića, koji je i svojom službom vezan uz vašu zajednicu i ovu vašu crkvu.

Današnja nam Božja riječ poručuje da smo pozvani kako bismo bili svjedoci. Milost nam je darovana da bismo ostvarili poslanje.

Pokajmo se što u tome nismo bili tako revni kao što je to bila blagopokojna majka M. Amadeja i molimo za oprostjenje svojih grijeha.

„Primit ćete Duha Svetoga, koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje!“ (Dj 1, 8)

Poštovane i drage sestre, draga braćo svećenici!

„Primit ćete Duha Svetoga i bit ćete mi svjedoci!“ Obećanje i poslanje. Obećanje da će učenici primiti Duha Svetoga. Zašto? - Da bi mogli biti Isusovi svjedoci u svijetu.

„Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas. Primate Duha Svetoga!“ (Iv 20, 21ss)

Ova riječ, koju je Isus uputio svojim učenicima na Uskrs navečer, pokazuje da su za apostola i evanđelistu Ivana Uskrs i Duhovi jedan događaj. On im želi uskrsni mir. I on ih šalje. Uskrsnuti znači smoći hrabrosti ustati i živjeti svoje poslanje u ovome svijetu. Uskrsli Isus nas šalje u svijet da bismo umjesto njega naviještali Očevu riječ i otvarali ljudima oči. Isus je sebe shvatio tako da je od Oca poslan u svijet svjedočiti za istinu. Njegovo poslanje postaje zadaćom njegovih učenika.

Da bi mogli ispuniti njegovo poslanje, Isus im daruje Duha Svetoga: „Primate Duha Svetoga!“ Uskrsnuće se dovršava tako da se učenici napune Duhom Krista Uskrsloga i da njegovom snagom, zajedno s njim i istodobno umjesto njega, nastave zadaću koju je Isus ostvarivao tijekom svoga zemaljskog života.

To se otajstvo, drage sestre, ostvarilo na blagopokojnoj sestri i provincijalnoj poglavarici Vaše Provincije, na majci Mariji Amadeji Pavlović.

I fašizam i komunizam bile su totalitarne i bezbožne ideologije. Oba su režima iz kršćanske perspektive potpuno neprihvatljiva, a majka M. Amadeja bila je mudra i inteligentna, hrabra žena, puna Duha Krista Uskrsloga, koja je shvatila da je kršćanin po samoj vjeri u uskrsnuće istodobno poslan biti u svom društvenom ambijentu proročki znak i glas, sposoban plivati protiv struje i zauzimati se za poštovanje temeljnih ljudskih prava i dostojanstva svakoga čovjeka, neotuđivih jer mu ih je dao Bog Stvoritelj i zato nema ovozemnoga režima koji bi ta prava i dostojanstvo smio dovesti u pitanje, a još manje ih smio ugroziti i pogaziti.

Majka M. Amadeja snagom je vjere u Isusa Krista, raspetoga i uskrsloga, u vrijeme nacističkih logora smrti i brutalnoga progona Židova, prepoznala da je njezino i vaše sestarsko poslanje kršćansko čovjekoljublje sve do spremnosti na vlastito umiranje iz ljubavi prema bližnjemu. Zbog svoga kršćanskog čovjekoljublja i velikodušnoga pomaganja pripadnicama židovskoga naroda, a osobito zbog njezina čina hrabroga šticećenja i spašavanja života židovske djevojčice Zdenke Bienenstock, udane Grünbaum, te zbog izlaganja opasnosti same sebe i čitave vaše samostanske zajednice u ovoj provincijalnoj kući u Đakovu i šire, Vlada Republike Izrael počastila je majku M. Amadeju dodjeljujući joj veoma visoko priznanje i prestižu titulu „Pravednica među narodima“. A time je indirektno odala priznanje i čitavoj vašoj Provinciji, a osobito sestrama koje su u to vrijeme bile ovdje, u provincijalnoj kući u Đakovu.

Majka M. Amadeja junački, ustrajno, odvažno i mudro borila se i protiv namjera komunističkih vlasti koje su, boreći se protiv Crkve, htjele uništiti njezin najkvalitetniji i najzdraviji dio, a to je redovništvo, Bogu posvećeni život. Htjeli su vas uništiti, skidajući s vas vaše redovničko odijelo, po čemu ste prepoznatljive i drugačije, i izbrisati kao vidljiv znak iz očiju i svijesti ostalih vjernika, te vas lišene identiteta izjednačiti sa svima ostalima i istodobno lišiti vas temeljnih egzistencijalnih potreba kruha i krova nad glavom. Nacionalizirali su stoga sve crkvene, pa tako i vaše ustanove i imovinu, izvore uzdržavanja i kuće u kojima ste stanovale te vas lišili mogućnosti ostvarenja vašega redovničkog poslanja i vaših radnih mjesta. Majka M. Amadeja vrlo je brzo i jasno, među prvima, prije mnogih drugih redovničkih poglavarica i poglavara, pa i biskupa, pročitala kamuflirane sotonske naume i bila je jedna od najhrabrijih i najlukavijih boraca u redovima Crkve. Naoružana vjerom u Boga, a potpuno slobodna od sebe i od straha za svoju kožu, ne samo da se nije nikoga bojala, nego je pred svima bila neustrašiva lavica i zaštitnica slobode vjeroispovijesti te ostalih ljudskih prava.

Snažno se borila, pisala, tumačila protestirala zbog oduzimanja pojedinih samostana i kuća, posjeda Josipovac, tu kod Đakova, i druge imovine. Sredinom 1945. godine, čim su ušli u Đakovo, partizani su vam oduzeli konvikt, školu i druge dvije zgrade, a polovinu provincijalne kuće pretvorili su u svoju bolnicu. Kad su komunističke vlasti, nakon što su vam već oduzele jednu polovinu, odlučile oduzeti i čitavu ovu provincijalnu kuću, u kojoj je tada bilo preko 200 sestara (a svaki su dan iz oduzetih kuća i samostana te iz bolnica, iz kojih su bile otpuštene, u provincijalnu kuću stizale nove sestre), i vas stjerati u Dom za umirovljene

svećenike (odnosno u oficirski dom), majka M. Amadeja protestira kod najviših državnih vlasti. Nakon što je uspjela obraniti provincijalnu zgradu 1945. godine, nova, još gora opasnost stigla je već 1946. godine. Majka M. Amadeja tu je pokazala zavidnu diplomatsku taktiku i vještinu pregovaranja. Znala je osjetiti kad mora pokazati i spremnost na kompromis. Da bi sačuvala provincijalnu kuću, pronalazila je i komunističkim vlastima predlagala i alternativna rješenja, znala je u čemu i u kojem trenutku može iskoristiti određeni autoritet naivnoga i projugoslavenski orijentiranoga biskupa Akšamovića.

Kad sestre otpuštaju iz bolnica, jer ne žele skinuti redovničko odijelo, ona nastupa proročkom jasnoćom i težinom svoje riječi. Tako predsjedniku Vlade Narodne Republike Hrvatske, Vladimiru Bakariću, piše:

„Dok nam je zakon oduzimao materijalna dobra: škole, kuće, posjede, bolnicu, inventare i sve drugo, nisam dolazila. Pokorile smo se Zakonu, iako nas je bolilo, (...) Sve što smo imale služilo je u humane svrhe i dobro ovoga naroda (...). Danas kad nam se prijete izgonom (...), dolazim k Vama (...) da zamolim zaštitu. Mi smo djeca ove zemlje i kćeri našega Hrvatskoga naroda. U toj smo zemlji kroz više od 80 godina dostojno i časno vršile rad, kojega se ne moramo stidjeti. Kao socijalne radnice i njegovateljice bolesnika nismo se nikad ogriješile o ljubav prema bratu-čovjeku patniku, bez obzira na vjeru i narodnost, bez obzira na bilo koji režim. (I sada u našoj Narodnoj Republici Hrvatskoj vršile smo dosada samaritansku službu u državnim i gradskim bolnicama, po klinikama (...) uvijek pripravno, nesebično i požrtvovno. (...). Otpušta nas se danas iz bolnica iako se nismo ogriješili ni o zdravstvenom, ni o građanskom, ni o političkom Zakonu, iako smo voljne da radimo i imamo potrebne kvalifikacije za rad, otpušta nas se jedino jer smo vjerski orijentirane, premda je sloboda vjere Ustavom zajamčena.“

Da će biti problem redovničko odijelo, bilo je jasno već krajem rata. Stoga su redovničke zajednice svojim sestrama pripremale civilna odijela. Majka M. Amadeja to nije željela ni čuti. U Kroniku je zapisala:

„Prihvaćanjem državne službe u civilnom odijelu učinile bi veliku uslugu državi, koja se žaca pred (međunarodnom) javnosti da zakonom zabrani redovničko odijelo. Svojim postupkom hoće da nas prisile da ga same odložimo.“ Na taj način oni pred međunarodnom zajednicom tobože nisu izdali nikakav nalog, a prema unutra čine sve da nestane redovništva.

Civilnim vlastima u Novom Sadu i Sr. Mitrovici piše kako joj

„nije poznato da je izašlo naređenje da redovnice moraju skinuti redovničko odijelo, a uprava bolnice i Mjesna milicija tvrdi, da su dobili naređenje (...). Ako naše sestre ne mogu i ne smiju vršiti bolničku službu u bolnici kao

redovnice u redovničkom odijelu, tada neka se s navedenim sestrama prekine radni odnos prema postojećem Zakonu (...).“ Ako takav zakonski akt ne postoji neka bolnička uprava i mjesna milicija sestre ostave na miru u svom radu. „Mi nismo djeca da se dajemo od svakog policajca strašiti, niti smo nerazumne da ćemo se dati sobom poigravati. Toliko zakona i mi znamo i poznamo da ćemo znati tražiti zaštitu i na najvišem mjestu ako se tomu ne stane na kraj.“

Istodobno Nadbiskupskom duhovnom stolu u Zagrebu piše:

„Jedno je sigurno, da se vlasti neće zaustaviti samo na skidanju redovničkog odijela kod rada. To je samo početak. Iza toga slijedi oduzimanje zajedničke blagovaonice i prisiljavanje na zajedničku menzu, jer se ne razlikuju od drugih, zatim sudjelovanje na raznim sastancima, pa zabrana zajedničke molitve i polazak u crkvu i sve drugo što izravno vodi do onemogućavanja i uništenja redovničkog života. A gdje toga nema, nema ni redovništva. To im je zapravo cilj (...)“

Ponajprije i ponajviše je upravo majka M. Amadeja izborila bitku za očuvanje prava na nošenje redovničkoga odijela u državnim službama. Bl. Alojzije Stepinac, s kojim je razvila prijateljsku suradnju, zbog toga je veoma pohvalno govorio o Vašoj Družbi, a u svojoj korespondenciji s majkom M. Amadejom, njoj je odao priznanje te joj u pismu od 30. studenog 1954. godine napisao da komunističke vlasti ipak „poštuju i cijene one, koji odvažno zastupaju svoje vjersko osvjedočenje, makar se prema vani drukčije ponašali“.

Godine 1944. ona putuje u otvorenom vojnom avionu kako bi posjetila sestre u Gospiću. Na kakve je sve žrtve bila spremna i s kakvom se hrabrošću izlagala opasnosti da i sama bude zatvorena kad je nastojala posjećivati sestre koje su komunisti bacili u zatvor. Tražila je i dobila *dozvole* od triju ministarstava te je dan i noć putovala uskotračnom željeznicom u zatvor u Zenicu da bi ondje smjela svaku sestru susresti na doslovno 2,5 minute i da bi tako, tada mladoj sestri Zvezdani Vuk, omogućila da pred njom - u te 2,5 minute - položi doživotne zavjete.

Kao lavica štiti žensku čast i dostojanstvo sestara koje su radile u Vojnoj bolnici u Nišu i koje su bile izložene nasilnim pokušajima činovnika Udbe ne bi li tako došli do povoda da u javnosti ponize i osramote sestre.

Po isteku službe provincijalne poglavarice majka M. Amadeja i dalje je bila raspoloživa za službe koje su joj bile dodijeljene. Stekla je glas uzorne i svete redovnice. Radujem se zato i pozdravljam programe koje planirate u ovoj godini kako biste se i vi same, i kako bi se i mi, svećenici i vjernici, bolje upoznali s njezinim likom i redovničkim svjedočanstvom.